

Magnetne lastnosti

Magnetne lastnosti

Elektroni imajo spin, ki ustvarja magnetno polje.

Elektroni v atomu ali ionu so lahko v parih. Parni elektroni dajo majhen magnetni moment, snovi so diamagnetne.

Takšna razporeditev je značilna za veliko večino elementov glavnih skupin in njihovih spojin, izjeme so na primer radikali in spojine z lihim številom elektronov (NO, NO₂, ClO₂).

V spojinah prehodnih elementov imajo kovinski atomi enega ali več nesparjenih elektronov, ki dajejo močno magnetno polje, snovi pa so paramagnetne.

Para- in diamagnetni kompleks Co³⁺

Iz magnetnih lastnosti prehodnih elementov lahko določimo oksidacijsko število in razporeditve elektronov v *d* orbitalah.

Co(III) [Ar] 3d⁶

Co(II) [Ar] 3d⁷

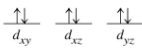
močno polje ligandov

šibko polje ligandov

visokospinski kompleks
[CoF₆]³⁻
 $\Delta < P$

nizkospinski kompleks
[Co(NH₃)₆]³⁺
 $\Delta > P$

Para- in feromagnetna snov

ni magnetnega polja

v magnetnem polju

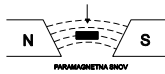
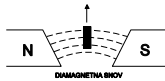
paramagnetna snov

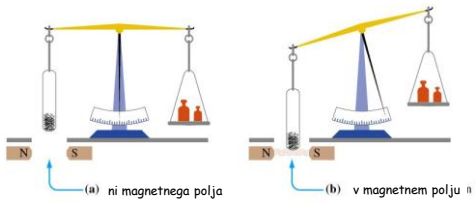
feromagnetna snov

Snov v magnetnem polju

Magnetno polje diamagnetne snovi odbija, paramagnetne pa privlači.

Paramagnetna snov na magnetni tehtnici

Paramagnetnim snovem se masa v navzočnosti magnetnega polja navidezno poveča, diamagnetnim pa zmanjša.

Magnetni moment, μ_S

Število nesparjenih elektronov v kovinskem ionu določa magnetni moment μ_S :

$$\mu_S = g\sqrt{S(S+1)} = \sqrt{4S(S+1)} = \sqrt{n(n+2)}$$

g žiromagnetna konstanta ($g = 2$ v BM),
 S vsota spinov nesparjenih elektronov ($\frac{1}{2}$ za vsak elektron)
 n število nesparjenih elektronov

Enačba za μ_S upošteva le spin elektronov, ne pa magnetnega prispevka orbital (ta prispevek ni zanemarljiv pri lantanidih).

Magnetni moment, μ_S

Za en nesparjen elektron iona V^{4+} [Ar] $3d^1$ je magnetni moment:

$$\mu_S = 2\sqrt{0,5(0,5+1)} = 1,73 \text{ BM}$$

Enota magnetnega momenta je Bohrov magneton (BM) ali μ_B
 $1 \mu_B = 1 \text{ BM} = 9,27 \times 10^{-24} \text{ J/T}$

Izračunane vrednosti za n nesparjenih elektronov so:

n	1	2	3	4	5	6	7
μ_S	1,73	2,83	3,87	4,90	5,92	6,93	7,94

Magnetna susceptibilnost

Magnetno susceptibilnost bomo določili z Evansovo tehniko.

Snov napolnimo v stekleno cevko in

- stehamo (prazno in polno cevko, da dobimo maso snovi m , enota je g),
- izmerimo dolžino snovi v cevki (l , enota je cm).

Izračunamo masno magnetno susceptibilnost χ_g :

$$\chi_g = \frac{IC(R - R_0)}{10^9 m}$$

C konstanta tehtnice,
 R odčitek na tehtnici, ko je v njej vzorec, in
 R_0 odčitek na tehtnici, ko je v njej prazna cevka.

Če upoštevamo predlagane enote (g,cm), bo izračunana vrednost μ_{eff} v BM.

Konstanta tehtnice

Hg[Co(CNS)₄] je standard.

χ_g (Hg[Co(CNS)₄]) = 16,44 · 10⁻⁶ pri 20 °C

Konstanto tehtnice C izračunamo iz meritev (l , m , R , R_0) za standard

$$\chi_g = \frac{IC(R - R_0)}{10^9 m} \quad C = \frac{10^9 m \chi_g}{l(R - R_0)}$$

Če $T \neq 20$ °C upoštevamo popravek:

$$\chi_g = \frac{4981 \cdot 10^{-6}}{283 + t} \quad (t \text{ - } ^\circ\text{C})$$

Magnetna susceptibilnost

Molsko susceptibilnost izračunamo:

$$\chi_M = \chi_g \cdot M \quad M \text{ - molska masa snovi}$$

Molska susceptibilnost obsega :

paramagnetni prispevek nesparjenih kovinskih elektronov in diamagnetne prispevke atomov z elektronskimi pari.

Molsko susceptibilnost kovinskega atoma χ_A dobimo, če odštejemo diamagnetne korekcije:

$$\chi_A = \chi_M - \text{vsota diamagnetnih korekcij}$$

Pri izračunu vsote diamagnetnih korekcij upoštevamo vse atome v spojini.

Diamagnetne korekcije in μ_{eff}

1. vrsta kovin prehoda: -13 · 10 ⁻⁶			
Li ⁺	-1 · 10 ⁻⁶	Mg ²⁺	-4 · 10 ⁻⁶
Na ⁺	-7 · 10 ⁻⁶	Ca ²⁺	-9 · 10 ⁻⁶
K ⁺	-15 · 10 ⁻⁶	Sr ²⁺	-16 · 10 ⁻⁶
Rb ⁺	-22 · 10 ⁻⁶	Ba ²⁺	-22 · 10 ⁻⁶
Cs ⁺	-33 · 10 ⁻⁶	Zn ²⁺	-13 · 10 ⁻⁶
NH ₄ ⁺	-13 · 10 ⁻⁶	Cd ²⁺	-20 · 10 ⁻⁶
Cu ⁺	-15 · 10 ⁻⁶	Hg ²⁺	-36 · 10 ⁻⁶
Ag ⁺	-27 · 10 ⁻⁶		
F ⁻	-9 · 10 ⁻⁶	CNS ⁻	-34 · 10 ⁻⁶
Cl ⁻	-23 · 10 ⁻⁶	CH ₃ COO ⁻	-29 · 10 ⁻⁶
Br ⁻	-34 · 10 ⁻⁶	S ²⁻	-28 · 10 ⁻⁶
I ⁻	-50 · 10 ⁻⁶	OH ⁻	-11 · 10 ⁻⁶
CN ⁻	-13 · 10 ⁻⁶	O ²⁻	-6 · 10 ⁻⁶
CO ₃ ²⁻	-28 · 10 ⁻⁶	ClO ₄ ⁻	-32 · 10 ⁻⁶
NO ₃ ⁻	-19 · 10 ⁻⁶	H ₂ O	-13 · 10 ⁻⁶
SO ₄ ²⁻	-38 · 10 ⁻⁶	NH ₃	-16 · 10 ⁻⁶

Efektivni magnetni moment nato izračunamo iz χ_A :

$$\mu_{eff} = 2828 \sqrt{\chi_A T}$$

T [K]

Efektivni magnetni moment - meritve

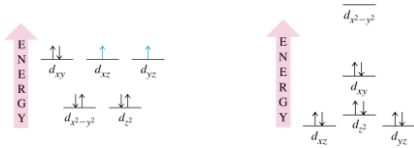
el. konf.	centralni ion	šibko polje ligandov		močno polje ligandov	
		št. neparnih elekt.	magnetni moment, BM	št. neparnih elekt.	magnetni moment BM
d^1	Ti^{3+}, V^{4+}	1	1,68-1,78	1	1,68-1,78
d^2	Ti^{2+}, V^{3+}	2	2,75-2,85	2	2,75-2,85
d^3	Cr^{3+}, V^{2+}	3	3,70-4,00	3	3,70-4,00
d^4	Cr^{2+}, Mn^{3+}	4	4,75-5,00	2	3,18-3,30
d^5	Fe^{3+}, Mn^{2+}	5	5,65-6,10	1	1,80-2,50
d^6	$Fe^{2+}, Co^{3+}, Pt^{4+}$	4	5,10-5,70	0	0
d^7	Co^{2+}	3	4,30-5,20	1	1,70-2,00
d^8	$Ni^{2+}, Pd^{2+}, Pt^{2+}$	2	2,80-3,50	2	2,80-3,50
d^9	Cu^{2+}	1	1,70-2,20	1	1,70-2,20
d^{10}	Cu^+, Zn^{2+}, Hg^{2+}	0	0	0	0

n	1	2	3	4	5	6	7
μ_g	1,73	2,83	3,87	4,90	5,92	6,93	7,94

$[Ni(CN)_4]^{2-}$ je diamagneten. Kako so ligandi koordinirani na centralni ion?

tetraedrično

kvadratno planarno

Meritve za izračun χ_A in μ_{eff}

spojina	$m(cev)/g$	$m(cev+vzor)/g$	$m(vzor)/g$	$f(vzor)/cm$	R_s	R
$Hg[Co(CNS)_4]$	0,8432	1,096	0,2528	1,9	-34	2050
$CuSO_4 \cdot 5H_2O$	0,8259	1,1129	0,2870	2,4	-32	595
$Fe(NH_4)_2(SO_4)_2 \cdot 6H_2O$	0,8316	1,0758	0,2442	2,5	-30	2650
$CoCl_2 \cdot 6H_2O$	1,0215	1,3523	0,3308	3,5	-27	3480

Izračun χ_A in μ_{eff}

spojina	$\chi_g \times 10^{-6}$	M/g/mol	$\chi_M \times 10^{-3}$	$\chi_d \times 10^{-4}$	$\chi_A \times 10^{-3}$	μ_{eff} BM	št. nepar- nih elekt.
<chem>CuSO4.5H2O</chem>							
<chem>Fe(NH4)2(SO4)2.6H2O</chem>							
<chem>CoCl2.6H2O</chem>							
